

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Петро Вікторович СЛІДЕНКО,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Ефективність діяльності Державного бюро розслідувань значною мірою залежить від професійної компетентності його працівників, здатності останніх належним чином реагувати на зміни законодавства, опановувати сучасні методики виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, використовувати новітні інформаційні й технічні засоби, а також адаптувати професійні знання та навички до нових викликів правоохоронної діяльності. У зв'язку із цим особливого значення набуває підвищення кваліфікації працівників ДБР, як невід'ємної складової їх професійного розвитку.

Професійна підготовка працівників ДБР упорядкована Наказом «Про затвердження Положення про професійну підготовку працівників Державного бюро розслідувань». Згідно тексту останнього професійна підготовка працівників ДБР – це організований, цілеспрямований процес формування, набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей працівників ДБР, необхідних для професійної діяльності та успішного виконання службових (посадових) обов'язків. Вона здійснюється за затвердженими стандартами та стандартизованими програмами професійного навчання працівників ДБР. Потреби службовців Бюро у навчанні визначаються з урахуванням: оцінки рівня професійної компетентності працівників; необхідності отримання поглиблених знань в окремій сфері (спеціалізація); кількісних показників працівників, які пройшли обов'язкове підвищення кваліфікації у минулому році; потреби освоєння новітніх технологій, що застосовуються в діяльності ДБР. Професійну підготовку здійснюють суб'єкти освітньої діяльності – фізичні або юридичні особи (заклади освіти, підприємства, установи, організації, громадські об'єднання), що провадять освітню діяльність. Відповідний процес має комплексний характер та включає в себе декілька взаємопов'язаних складових, а саме: післядипломну освіту, курси перепідготовки та/або підвищення кваліфікації, зокрема за кордоном, будь-які інші складники освіти дорослих, визначені законодавством [1]. Недоліком представленого Наказу є те, що його положення не надають належного та детального визначення кожної складової професійної підготовки працівників ДБР, зокрема, підвищення кваліфікації, що характеризується цілим рядом специфічних особливостей. Натомість, зміст категорії знаходить опис в окремих нормативно-правових актах та науково-правових джерелах.

Наприклад, в Законі України «Про освіту» вказано, що підвищення кваліфікації – це набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань. Підвищення кваліфікації може здійснюватися за різними видами (навчання за освітньою програмою, стажування, участь у сертифікаційних програмах, тренінгах, семінарах, семінарах-практикумах, семінарах-нарадах, семінарах-тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо) та у різних формах (інституційна, дуальна, на робочому місці (на виробництві) тощо) [2]. Відповідно до Наказу Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил сертифікації навчально-тренувальних центрів з підготовки персоналу з авіаційної безпеки» від 09.12.2005 №936 підвищення кваліфікації – це навчання авіаційного персоналу, що дає змогу розширювати і поглиблювати раніше здобуті знання, уміння і навички на рівні стандартів та сучасних вимог у галузі авіаційної безпеки [3]. В положеннях Наказу Державного департаменту ветеринарної медицини «Про затвердження Положення про післядипломну освіту лікарів ветеринарної медицини в Україні» підвищення кваліфікації описано, як набуття особою здібностей виконувати додаткові завдання та обов'язки в межах спеціальності. При цьому, документом передбачено довгострокове та короткострокове підвищення кваліфікації. В першому випадку мова йде про термін навчання в межах від 72 до 500 годин. Таке підвищення проводиться не рідше одного разу на п'ять років за професійним спрямуванням виробничої діяльності і є обов'язковим для всіх працюючих фахівців. Короткострокове підвищення кваліфікації (від 20 до 72 навчальних годин) проводиться в закладах післядипломної освіти або структурних підрозділах вищих навчальних закладів відповідного рівня акредитації безпосередньо на виробництві, тематичних семінарах, виїзних заняттях за цільовим професійним напрямком з поглиблення знань та навичок в окремих розділах виробничої діяльності [4]. Взяти до уваги також необхідно Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції». За текстом документу підвищення кваліфікації – це різновид післядипломної освіти, що передбачає підвищення рівня готовності працівника поліції до виконання її професійних завдань та обов'язків або набуття особою здатності виконувати додаткові завдання та обов'язки шляхом набуття нових знань і вмінь у межах професійної діяльності або галузі знань [5].

Сутності підвищення кваліфікації неодноразово приділяли увагу різні науковці. Наприклад, О.С. Бурлака зробила висновок про те, що підвищення кваліфікації – це вид навчання, спрямований на послідовне оволодіння новими знаннями та вдосконалення професійної майстерності, на підвищення морально-ділових якостей, вивчення найновіших досягнень науки і техніки, використання позитивного досвіду в роботі [6, с.151]. К.С. Ізбаш зробила висновок, відповідно до

якого підвищення кваліфікації – це безперервний процес формування знань, вмінь та навичок. Він залежить від часу, умов їх праці та характеризується відповідними якісними змінами. Наприклад, навіть випускник вищого навчального закладу в перші дні своєї трудової діяльності об'єктивно попадає в такі умови, коли він повинен підвищувати свою кваліфікацію. Отож, безперервність цього процесу стає важливою вимогою до спеціаліста чи керівника [7, с.49]. Зважаючи на викладене, підвищення кваліфікації працівників ДБР – це окремий різновид професійного навчання, який передбачає періодичну актуалізацію професійних знань та навичок, а також оволодіння працівниками органів та підрозділів Державного бюро розслідувань новими вміннями та навичками, які необхідні для ефективного розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, а також виконання інших правоохоронних функцій з огляду на розвиток чинного законодавства, еволюцію методів діяльності Бюро, імплементацію новітніх технологій в роботу останнього, тощо.

Список використаних джерел

1. Положення про професійну підготовку працівників Державного бюро розслідувань: наказ Державного бюро розслідувань від 18.01.2021 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0039911-21>
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Правила сертифікації навчально-тренувальних центрів з підготовки персоналу з авіаційної безпеки: наказ Державіаслужби від 09.12.2005 № 936. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0063-06#Text>
4. Положення про післядипломну освіту лікарів ветеринарної медицини в Україні: наказ Державного департаменту ветеринарної медицини від 09.08.2004. № 93. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-04#Text>
5. Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 24.12.2015 №1625. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>
6. Бурлака О.С. Атестаційні провадження: дис... канд. юрид. наук. : 12.00.07. Київ: Київський національний університет внутрішніх справ. 2007. 220 с.
7. Ізбаш К.С. Організаційно-правові засади роботи з персоналом органів досудового слідства МВС України: дис... канд. юрид. наук. : 12.00.07. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2008. 190 с.